

UDK: 339.9(4+470)
Biblid 0543-3657, 61 (2010)
God. LXI, br. 1137, str. 53–68
Izvorni naučni rad
Primljen: 12. januar 2010.

Nikola Marić¹

Inicijativa za formiranje „Nove bezbednosne arhitekture Evrope“ kao deo spoljne politike Ruske Federacije

SAŽETAK

U članku je analizirana inicijativa Ruske Federacije za uspostavljanje Nove bezbednosne arhitekture u Evropi. Učinjen je pokušaj da se utvrdi „mesto“ ove inicijative u ruskoj spoljnoj politici. Inicijativa je objavljena u junu 2008. i od tada je postala deo sveukupnih razmišljanja od Vankuvera do Vladivostoka. Autor zaključuje da Ruska Federacija ima snažan i dugoročan interes za uspeh ove inicijative, što bi značano stavilo u prvi plan svaku grupu ruskih spoljnopolitičkih ciljeva. Štaviše, autor smatra da nastavak samog ovog procesa ima pozitivan uticaj na rusku spoljnu politiku.

Cljučne reči: Nova bezbednosna arhitektura u Evropi, inicijativa za formiranje NBAE, spoljnopolitički interesi Ruske Federacije.

Uvod – hronologija dosadašnjeg procesa formiranja NBAE

Inicijativa za formiranje Nove bezbednosne arhitekture u Evropi (u daljem tekstu NBAE) javno je izneta od strane Ruske Federacije u Berlinu 5. juna 2008. Tokom bilateralnog samita Nemačke i Rusije, predsednik Ruske Federacije Dmitrij Anatoljević Medvedev (Dmitry Anatolyevich Medvedev) izrazio je stav da se „problemi Evrope ne mogu rešiti dok ne dostignemo svest o identitetu i organskom jedinstvu svih njenih činilaca koje uključuje i Rusku Federaciju.“² Predsedničkim „Govorom na sastanku sa nemačkim političkim, parlamentarnim i civilnim vođama“ zvanično je

¹ Nikola Marić, poslediplomac, Fakultet političkih nauka, Beograd. E-mail: nikolamarić@gmail.com.

² Dmitry Anatolyevich Medvedev, Speech at Meeting with German Political, Parliamentary and Civic Leaders, http://eng.kremlin.ru/speeches/2008/06/05/2203_type82912type82914type84779_202153.shtml, 20/01/2010.

otpočeo i dalje aktuelni proces razmatranja, pre svega među akademskim i političkim krugovima u Severnoj Americi, Evropi i Rusiji, postojećih i budućih mehanizama, institucija i vrednosti koje će odlikovati odnose među zemljama obuhvaćenim NBAE-om.

Ubrzo nakon inicijalnog bilateralnog samita, u javnosti je 12. jula 2008. *proklamovan novi „Koncept spoljne politike Ruske Federacije“*, kao zvanični dokument koji je „odobren“ od strane predsednika Ruske Federacije i predstavlja „sistem gledišta o sadržaju, principima i glavnim područjima spoljnopolitičkih aktivnosti Ruske Federacije“.³ „Govor“ iz juna 2008. i „Koncept“ iz jula 2008. dva su politička realiteta koji značajno mogu pomoći u razumevanju pozicije Rusije u vezi sa procesom formiranja NBAE. Oba su izneta u javnost kao zvanični elementi spoljne politike Ruske Federacije, u ime istog političkog subjekta (predsednika Ruske Federacije koji po Ustavu zemlje „utvrđuje osnovne ciljeve spoljne politike“), u istom, inicijalnom periodu procesa razmatranja NBAE i oba tretiraju strateška pitanja budućih odnosa Ruske Federacije i ostalih država između Vankuvera i Vladivostoka.⁴

Sledeći događaj koji je neposredno uticao na proces razmatranja i formiranja NBAE usledio je u avgustu 2008. *Oružani sukob na Kavkazu* u kojem su učestvovalе oružane formacije Gruzije, Rusije, Južne Osetije i Abhazije negativno je uticao na odnose Ruske Federacije i zemalja NATO-a, što se odrazilo i na predmetni proces tako što je suspendovana mogućnost javnog multilateralnog dijaloga među svim vodećim zemljama „između Vankuvera i Vladivostoka“. Ruska inicijativa je stavljena u stranu. Međutim, priliku da inicijativu za formiranje NBAE vrati u diskurs Dmitrij Medvedev je iskoristio u Francuskoj, u oktobru 2008. u Evianu na „Konferenciji o svetskoj politici“ i u novembru iste godine na „22. Samitu Rusije i Evropske unije“ u Nici.⁵

Na pomenutim samitima iskorišćen je uzlazni trend međusobnih odnosa predsednika Rusije i predsednika Francuske, Nikole Sarkozija (Nicolas Sarkozy) koji je posredovao u pregovorima između Rusije i Gruzije o prekidu avgustovskog sukoba i imao ulogu domaćina u Nici; isposlovan je dogovor da se sredinom 2009. godine, *pod okriljem OEBS-a* održi konferencija posvećena NBAE-u.⁶ Na toj konferenciji bi učestvovali predstavnici svih zemalja i međunarodnih organizacija (posebno NATO, EU, ODZB i ZND) obuhvaćenih postojećom bezbednosnom arhitekturom teritorije između „Vankuvera i Vladivostoka“. Krajem 2008. Sjedinjene Američke Države nisu javno aktivno uticale na predmetni proces i bile su „zaokupljene“

³ „Foreign policy concept of the Russian Federation“, Oficijalni sajt predsednika Ruske Federacije, <http://eng.kremlin.ru/text/docs/2008/07/204750.shtml>, 20/01/2010.

⁴ „Constitution of Russia“, 4. poglavlje, član 80, tačka 3, Oficijalni sajt predsednika Rusije, <http://eng.kremlin.ru/articles/ConstEng4.shtml>, 20/01/2010.

⁵ William Horsley, NATO wary of Russian treaty plan, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7861248.stm>, 20/01/2010.

⁶ Ibid.

predsedničkim izborima. Pitanje NBAE-a je počelo učestalije da biva razmatranim u uglednim akademskim krugovima u SAD, EU i Rusiji.

Dogovorena konferencija je održana od 27-28. juna 2009. na Kritu u relativno uzdržanoj formi „neformalnog sastanka ministara inostranih poslova OEBS-a“. Na konferenciji su učestvovali predstavnici svih 56 zemalja OEBS-a, kao i predstavnici EU, NATO, ODZB i ZND. U završnoj izjavi za medije predsedavajuća, ministarka inostranih poslova Grčke Dora Bakojani (Dora Bakoyannis) navela je da: „...smo se (predstavnici učesnica konferencije) dogovorili da je potreban otvoren, uzdržan, opširan i uključujući dijalog o bezbednosti, kao i da je OEBS prirodan forum koji će pružiti oslonac ovom dijalogu...“⁷ Do detaljnije rasprave o NBAE nije došlo. Učinak „Krfske konferencije“ u vezi sa NBAE-om bio je taj da su se učesnice složile da je *postojeća bezbednosna arhitektura nesavršena* i da bi dijalog u okviru OEBS-a bio poželjan od strane svih. Sa druge strane, tokom konferencije nije iznet precizniji predlog novog bezbednosnog sporazuma.

Rusija je to učinila 29. novembra 2009. javno iznevši predlog „Evropskog bezbednosnog sporazuma“ koji u 14 članova reguliše odnose potpisnica na pravnoj osnovi, u pitanjima koja po mišljenju bilo koje od njih „utiču na njenu sigurnost“.⁸ Kako je predlog iznesen samo dva dana pred „17. Ministarski savet OEBS-a u Atini“, na ovoj dvodnevnoj konferenciji (1-2. decembar 2009) *izostala je opširna javna rasprava* o predlogu Rusije. Međutim, ostale članice OEBS-a su izjavile da će proučiti inicijativu Ruske Federacije. Takođe, u „Ministarskoj deklaraciji o Krfskom procesu“ pod nazivom: „Ponovo ohrabriti, kritički preispitati i osnažiti bezbednost i saradnju od Vankuvera do Vladivostoka“ ministri zemalja OEBS-a su se opredelili (u tački 6) da „Krfski proces bude preuzet od strane stalnih predstavnika pri OEBS-u“ čime su dalji proces formiranja NBAE uveli u *fazu kontinuiranog, institucionalizovanog, javnog razmatranja od strane zvaničnih predstavnika država između Vankuvera i Vladivostoka*.⁹

Karakteristike procesa formiranja NBAE

Analizirajući dosadašnji tok procesa formiranja NBAE moguće je identifikovati pojedine karakteristike samog procesa i pojedine uticaje na dalju dinamiku menjanja odnosa među državama i međunarodnim organizacijama između Vankuvera i Vladivostoka. Na prvom mestu, može se uočiti teritorijalno prostiranje NBAE-a koje *nadilazi geografsko prostranstvo evropskog kontinenta*. NBAE je zamišljena kao sistem artikulisanja odnosa

⁷ Dora Bakoyannis, OSCE Press release, <http://www.osce.org/item/38493.html>, 20/01/2010.

⁸ „European Security Treaty“ draft, Oficijalni sajt predsednika Ruske Federacije, <http://eng.kremlin.ru/text/docs/2009/11/223072.shtml>, 20/01/2010.

⁹ „Ministerial Declaration on the OSCE Corfu Process“, oficijalni sajt OEBS-a, http://www.osce.org/documents/cio/2009/12/41848_en.pdf, 20/01/2010, str. 2.

političkih subjekata i mogućeg specifičnog integrisanja Evrope sa evropskim kulturno-civilizacijskim „produžecima“ u Severnoj Americi i Severnoj Aziji, ali i na svom južnom delu sa pojasom zemalja koje imaju većinsko muslimansko stanovništvo, od Zapadnog Balkana do Kirgistana (Bosna i Hercegovina, Albanija, Turska, Azerbejdžan i pet centralnoazijskih članica ZND-a). Ovom projektu bezbednosnog približavanja i rasta međuzavisnosti unutar jednog fascinirajućeg prostranstva i bezbednosnih kapaciteta unutar njega dat je daleko skromniji naziv od onog koji zaslužuje teritorijom obuhvatanja i globalnim bezbednosnim implikacijama koje može prouzrokovati.

Drugo, postojeća bezbednosna arhitektura na području NBAE karakterisana je množinom multilateralnih bezbednosnih aranžmana, kao i mnoštvom multilateralnih političkih i ekonomskih integracija. Prava i obaveze koje svojim članicama ispostavljaju ove grupacije (kao i njihovi „partikularni“ nacionalni interesi) dovode različite države sa teritorije NBAE u odnose koji se kreću u rasponu od saveza i savezništava sve do sukobljenosti i oružanih konflikata. Ova činjenica čini bezbednosnu strukturu predmetnog područja izuzetno složenom i teško predvidljivom, aktere procesa formiranja NBAE-a relativno nepoverljivim i opreznim, a sam *proces stvaranja NBAE* koji bi odnose, vrednosti, mehanizme i institucije izmenio u pravcu približavanja i integrisanja političkih subjekata, izuzetno *komplikovanim*. Dodatni faktor komplikovanja procesa formiranja NBAE tiče se zemalja koje će se nalaziti sa druge strane aranžmana dogovorenog NBAE-om.

Treće, proces formiranja NBAE-a predstavlja za svoje aktere *pitanje od strateškog značaja*. Ono je izuzetno važno za učestvujuće političke zajednice i očekuje se da ostvaruje efekte na veliki broj nacionalnih politika u dugom vremenskom periodu. Prvo, radi se o do sada nezabeleženom procesu mirnodopskog menjanja bezbednosne strukture koje bi ostvarilo globalni efekat u domenima „vojne, političke, ekonomske, ekološke i socijetalne“ bezbednosti.¹⁰ Te činjenice su svesni donosioci relevantnih političkih odluka i ona će se odražavati na ponašanje političkih subjekata tokom čitavog procesa kreiranja NBAE, bez obzira na to kakvi će rezultati biti ostvareni. Pre nego što započnu sa manipulisanjem novostvorenom BAE, politički subjekti će manipulirati stvaranjem NBAE, jer i sam proces stvaranja ostvaruje značajan efekat na bezbednosnu strukturu. Drugo, kompleksnost postojeće bezbednosne strukture područja između Vankuvera i Vladivostoka zajedno sa izuzetnom oprežnošću, sa kojom akteri stvaranja NBAE izvesno pristupaju ovom procesu, onemogućava da NBAE bude stvorena brzo. Naravno, ukoliko sam proces ne bude prekinut

¹⁰ Misli se na „Prošireni koncept bezbednosti“ profesora Barija Buzana (Barry Buzan) koji obuhvata vojne, političke, ekonomske, ekološke i socijetalne aspekte bezbednosti. Videti: Filip Ejodus, Teorije bezbednosti: Socijalni konstruktivizam, prezentacija, http://www.fpn.bg.ac.rs/pages/p_id3/data/3_ginb_tb_sk.ppt#256,1, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu, školska 2006/2007. godina, 20/01/2010, str. 9.

dramatičnim zaoštavanjem odnosa pojedinih država ključnih za uspeh NBAE, ili istrajavanjem nekog od ključnih subjekata u nameri da se sporazum o NBAE ne postigne.

Četvrto, neizostavni uslov za uspeh formiranja NBAE je sadržan u iskrenoj nameri (i delanju spram takve namere) *ključnih država* između Vankuvera i Vladivostoka da NBAE bude formirana. Pod ključnim državama ovde se podrazumeva skup država koje svojim političkim, bezbednosnim, ekonomskim i kulturnim uticajem mogu podstaći, ubediti i/ili prisiliti ostale zemlje i organizacije obuhvaćene NBAE-om da postanu konstruktivni činioци željene strukture. U tu ključnu grupu spadaju SAD, Nemačka i Rusija. Takođe, izuzetno mesto u ovom procesu zauzimaju i Francuska i Turska, prva uglavnom zbog svog političkog kapaciteta, a druga zbog kulturno civilizacijskog domašaja u međunarodnim odnosima južnog pojasa NBAE. Navedenih pet država u sadašnjoj logici odnosa i doglednom periodu „pokrivaju“ lojalnost ispunjenju relevantnih obaveza svih ostalih zemalja NBAE. Izuzetak sa izvesnim efektima po proces formiranja NBAE jesu centralnoazijske članice Šangajske organizacije za saradnju, koje poslednjih godina razvijaju značajniju energetsko-bezbednosnu saradnju sa Narodnom Republikom Kinom.

Peto, iako je postojeća bezbednosna arhitektura teritorije između Vankuvera i Vladivostoka karakterisana jednom mrežom multilateralnih organizacija i konferencija, ona je građena na temeljima hladnoratovskih sukobljenosti i partikularnih interesa različitih država i saveza. Takođe, tokom poslednje decenije došlo je do formiranja brojnih međunarodnih organizacija i foruma na teritoriji između Vankuvera i Vladivostoka čije koordiniranje ne vrši nijedan međunarodni, zajednički priznati autoritet. Tu se javlja *problem institucionalizacije saradnje* u mogućoj odmakloj fazi formiranja NBAE. Zajedničke institucije doprinose izgrađivanju poverenja. Izgrađivanje poverenja je uslov formiranja takve NBAE kakva bi zemlje NBAE dugoročno približila i njihove odnose učinila međusobno predvidljivijima. Na osnovu dosadašnjeg procesa formiranja NBAE može se zaključiti da će predmetni proces u sledećem periodu biti vođen unutar postojećih mehanizama OEBS-a. Eventualni uspesi u približavanju brojnih zemalja (njih gotovo 60) između Vankuvera i Vladivostoka dovešće ih u situaciju u kojoj će nastavak uspešnog integrisanja i građenja poverenja biti omogućen jedino pod uslovom stvaranja *javnog sistema prava i obaveza, kao i institucija* koje će tim sistemom upravljati ili ga izvesnije, koordinirati.

Tajni dogovori izuzetno velikog broja subjekata bi se pretvorili u igru gluvih telefona i održanje tajnosti ne bi bilo dugog trajanja. Tajni dogovori ključnih država bi isuviše lako mogli da naglo povećaju i ubrzaju spiralu jedne bezbednosne dileme sa globalnim prostiranjem, i svet odvuku u oružane sukobe (slično procesu izbijanja Prvog svetskog rata). Zbog toga je uslov javnog institucionalizovanja saradnje u procesu NBAE neizostavan za uspeh ovog procesa kojim bi bezbednost aktera postala veća i održiva na duži rok. Međutim, tu se javlja *problem*

intenziteta javne institucionalizacije i posledičnog izmeštanja nepoverenja. Nedovoljno institucija i javnih dogovora unutar NBAE ostavljaju previše nepoverenja unutar NBAE. Previše institucija i javnih dogovora unutar NBAE izmeštaju nepoverenje u odnose između zemalja NBAE i ostalih. To može negativno uticati na ukupne mogućnosti država NBAE da pokrivaju bezbednosne solucije država izvan NBAE. Na primer, uzмимо situaciju u kojoj bi se na Bliskom istoku, podsaharskoj Africi ili u Latinskoj Americi pojavio novi vladar koji bi želeo da bezbednosne kapacitete svoje zemlje poveća npr. sticanjem nuklearnog naoružanja. Tada bi npr. SAD preuzele aktivnost u cilju neuspeha dotičnog vladara u svojoj nameri. Onda bi taj vladar tražio moćnog saveznika u vidu, primera radi, Rusije, ali Rusija tada više ne bi mogla verodostojno da igra ulogu saveznika tog vladara. Vladar bi se obratio nekoj trećoj sili koja nije ograničena okvirima NBAE-a i tako doprineo mogućnosti širenja bezbednosnog domašaja te treće sile, na račun zemalja NBAE-a.

Šesto, u postojećoj bezbednosnoj arhitekturi prostora između Vankuvera i Vladivostoka najjači vojni savez je NATO. Ovaj savez obuhvata samo neke države NBAE-a i uspeva da tokom 60 godina svog postojanja osigurava bezbednost svojim članicama. Izvesno je da će članice NATO-a čuvati opstanak samog saveza i da eventualno ponuđene bezbednosne dobiti za njih od strane NBAE ne mogu premašiti gubitke koje bi napuštanje NATO-a, ili neki kreativni mehanizam sticanja kvantiteta u članstvu na račun održanja kvaliteta u osiguranju bezbednosti doneo. Sa druge strane, mogućnost da Rusija i druge zemlje Organizacije dogovora o zajedničkoj bezbednosti postanu punopravne i punoobavezne članice NATO-a, u aktuelnoj logici odnosa zemalja između Vankuvera i Vladivostoka u domenu je fantazije. Veliki problem za formiranje NBAE će biti u tome kako stvoriti bezbednosni aranžman u kojem bezbednost jednih neće biti garantovanja od bezbednosti drugih. Ovu činjenicu je bitno identifikovati u cilju razlikovanja verovatnih domašaja procesa NBAE u domenima regulisanja i integrisanja predmetnog područja.

Sedma bitna karakteristika procesa formiranja NBAE koja će ovde biti navedena je ta da je opravdano verovati da su svi relevantni akteri procesa *svesni* prethodnih šest navedenih karakteristika i da svoje spoljnospolitičke interese opažaju sa obzirom na svoju obaveštenost u vezi sa njima.

Spoljnospolitički ciljevi Rusije i NBAE

Da bi se bolje razumela pozicija Rusije u procesu formiranja NBAE, potrebno je staviti taj proces u kontekst spoljnospolitičkih ciljeva Ruske Federacije. Koji su to ciljevi spoljne politike Rusije? Na koji način proces formiranja NBAE, uloga Rusije kao inicijatora NBAE i eventualno postizanje NBAE ostvaruju uticaj na ispunjenje tih spoljnospolitičkih ciljeva Rusije i njen unutrašnji razvoj? U tom cilju može se pristupiti sekvencijalnoj, funkcionalnoj analizi spoljnospolitičkih ciljeva Rusije iznetih u „Konceptu

spoljne politike Ruske Federacije“, proklamovanih neposredno nakon pomenutog, inicijalnog „Berlinskog govora“. ¹¹

Glavni spoljnopolitički ciljevi Rusije u predmetnom dokumentu su navedeni u prvom poglavlju i podeljeni su na osam delova. Prva grupa glavnih spoljnopolitičkih ciljeva imenovana je iskazom: „(Rusija će) da osigura nacionalnu bezbednost, očuva i ojača teritorijalni integritet i suverenitet i dostigne snažne pozicije autoriteta u svetskoj zajednici, koje na najbolji način pogoduju interesima Ruske Federacije kao jednom od uticajnih centara u modernom svetu i koje su neizostavne za jačanje političkih, ekonomskih, intelektualnih i duhovnih potencijala“. ¹² Ovde je na prvom mestu izneta grupa ciljeva (osiguranje nacionalne bezbednosti, očuvanje i jačanje teritorijalnog suvereniteta i integriteta) koji su zajednički za sve poznate države i u spoljnim politikama zauzimaju mesto primarnih ciljeva.

Priroda ovih ciljeva je takva da oni nikada ne mogu biti potpuno postignuti, već ih država svojom delatnošću može dostizati u relativno zadovoljavajućoj meri, ili ne. U konkretnom slučaju savremene Rusije imamo bezbednosnu situaciju u kojoj je nakon raspada SSSR-a i perioda izražene nesigurnosti za ruske građane, narod i državu, došlo do perioda obnovljenosti nacionalnih bezbednosnih potencijala, konsolidacije aparata za očuvanje bezbednosti i eliminisanja glavnih i neposrednih pretnji po nacionalnu bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet, u meri u kojoj njihovo narušavanje u aktuelnoj strukturi međunarodnih odnosa neće biti uspešno izvedeno. Međutim, u savremenom periodu se odvijaju četiri procesa koji na duži rok mogu stvoriti situacije u kojima bi navedeni primarni interesi Rusije bili značajno ugroženi.

Ta četiri procesa su: širenje NATO-a na bivše članice SSSR-a (osim baltičkih država), delatnost različitih terorističkih pokreta, jačanje zemalja Azijskog Pacifika i menjanje demografske strukture dalekoistočnih federalnih jedinica Ruske Federacije. Način na koji će Rusija uticati na ove procese bitno će odrediti uspeh ove zemlje u borbi za konstantno dostizanje primarnih ciljeva navedenih u prvom pasusu „Koncepta“. Proces formiranja NBAE je deo spoljne politike Rusije koji ostvaruje efekat na prirodu i intenzitet bezbednosnih pretnji koje mogu prouzrokovati četiri pomenuta procesa.

Širenje NATO-a se odvija u smeru Ruske Federacije i na račun njenih bezbednosnih interesa, što je pojava prema kojoj Kremlj zauzima jasan i nedvosmislen, negativan stav, naročito u slučajevima bivših sovjetskih

¹¹ Misli se na sekvencijalnu, funkcionalnu analizu kako je definišu profesori Slavomir Milosavljević i Ivan Radosavljević u knjizi *Osnovi metodologije političkih nauka*: „Funkcionalna analiza kojom se saznaje aktivnost, odnosi (veze i međuzavisnost) unutar predmeta istraživanja. Moguće je koncipirati analizu i tako da obuhvata i odnose predmeta i okruženja, ‘funkcije’ i ‘disfunkcije’.“ Videti: Slavomir Milosavljević, Ivan Radosavljević, *Osnovi metodologije političkih nauka*, Službeni glasnik, Beograd, 2003, str. 210.

¹² „Foreign policy concept of the Russian Federation“, Oficijalni sajt predsednika Ruske Federacije, <http://eng.kremlin.ru/text/docs/2008/07/204750.shtml>, 20/01/2010.

republika Ukrajine i Gruzije. Spoljna i bezbednosna politika Rusije su posvećene zaustavljanju ovog procesa. To dovodi do sukobljavanja Rusije sa Sjedinjenim Američkim Državama koje su predvodnik procesa širenja NATO-a, kao i sa režimima bivših članica Varšavskog ugovora opredeljenim za učlanjenje svojih zemalja u zapadnu alijansu. To dovodi do trošenja značajnih kapaciteta na obe sukobljene strane. Kulminacija sukobljenosti desila se u avgustovskom ratu 2008. Od tada, proces širenja NATO-a na Ukrajinu i Gruziju je postepeno stavljen u drugi plan. Sa druge strane, mogućnost ponovnog iniciranja širenja NATO-a ostaje „kec u rukavu“ SAD-a, u slučaju da odnosi sa Rusijom ponovo krenu silaznom putanjom. Dakle, proces je zaustavljen ali je mogućnost njegovog ponovnog započinjanja opstala, u rukama SAD-a. Dalja dinamika ovog procesa zavisi pre svega od odnosa Rusije i SAD-a u sledećem periodu i njihove saradnje u borbi protiv zajedničke pretnje od globalnog terorizma i uspeha u formiranju novih rukovodećih vrednosti, mehanizama i institucija koji će odlikovati te odnose.

Inicijativa Rusije za formiranje NBAE-a je posredno i sredstvo za sprečavanje ponovnog otpočinjanja širenja NATO-a na bivše sovjetske republike. U aktuelnom periodu, bavljenje ovom miroljubivom inicijativom Rusije olakšava administraciji Baraka Huseina Obame II (Barack Hussein Obama II) da pasivizira pritiske domaćih „jastrebova“ i pro-atlantskih režima u Evropi za nastavkom procesa širenja NATO-a na Ukrajinu i Gruziju. Na duži rok, Rusija izgledno očekuje da *NBAE utiče na opuštanje napetosti* između nje i grupe zemalja između Vankuvera i Vladivostoka predvođenih SAD-om, da paralelno sa zajedničkom borbom protiv terorizma približi SAD, EU i NATO Rusiji, omogućiti dalju saradnju u bezbednosnim pitanjima, oslabi bezbednosne pritiske na Rusiju iz pravca zapada i jugozapada i tako omogućiti izmeštanje dela sopstvenih bezbednosnih potencijala u drugim pravcima što bi sve zajedno značajno doprinelo jačanju strateške pozicije Ruske Federacije.

Drugi proces jeste kontinuirana *delatnost globalnog terorizma* koja narušava nacionalnu bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet savremenih država. Sve postojeće države su u određenoj meri ugrožene od strane različitih terorističkih pokreta. To se dakle odnosi i na Rusku Federaciju koja je u nedavnoj prošlosti bila izložena većem broju terorističkih napada. Rusija je podložna direktnom ugrožavanju od strane terorističkih pokreta iz područja Kavkaza, a na duži rok i iz područja Centralne Azije, koje se naslanja na Avganistan u kojem će izvesno Rusija i NATO u sledećem periodu praktikovati parcijalno savezništvo u borbi protiv terorizma. U Centralnoj Aziji živi više desetina miliona ljudi islamske veroispovesti, podeljenih u više naroda i država. Stanovništvo je siromašno i unutar njega se mogu naći pojedinci i grupe podložni mobilizatorskim potencijalima islamskih terorističkih grupacija.

Režim Vladimira Vladimiroviča Putina (Vladimir Vladimirovich Putin) jeste se obračunao sa čečenskim terorističkim pokretom, ali je u jugozapadnom pojasu post-sovjetskog prostora opstala struktura

društvenih odnosa iz koje se mogu formirati pretnje po nacionalnu bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet Ruske Federacije. Iniciranje formiranja NBAE od strane Rusije zajedno sa saradnjom u borbi protiv terorizma Rusije i SAD-a ostvaruje efekat na gore pomenuti proces. Regulisanjem međusobnih prava i obaveza (i njihovim izvesnijim poštovanjem) Rusija i SAD mogu za sebe pridobiti saveznika sa značajnim vojnim potencijalima, logističkom podrškom i specifičnim uticajima na različite organizacije na Bliskom istoku i kavkaskom području, kao i drugim regionima.

Treći proces jeste *jačanje zemalja Azijskog Pacifika* i posledični rast verovatnoće da ove zemlje, spram procena o svom nacionalnom interesu, bitno ugrožavaju nacionalnu bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet Rusije. Od izlaska na Pacifički okean Rusija sa suprotne strane svojih jugoistočnih granica nije imala situaciju sličnu savremenoj. Danas se tu nalazi grupa razvijenih država koja napreduje najjačim tempom u globalnoj privredi, ima mnogobrojno stanovništvo i već poseduje značajne vojne konvencionalne snage i određene nuklearne mogućnosti. Takođe, unutar ove grupe zemalja odnosi su karakterisani brojnim međusobnim nerešenim sporovima, kao i pojedinim sporovima sa Rusijom. Ekonomski progres Azijsko-pacifičkog regiona odvija se bržim tempom od ekonomske i političke integracije i rešavanja regionalnih sporova. Postoji mogućnost da Azijsko-pacifički region postane prostor velikog materijalnog prosperiteta i velikih bezbednosnih rizika.

Zemlje Azijsko-pacifičkog regiona na suprotnoj strani granica sa Rusijom identifikuju ogromna prostranstva slabo naseljenih oblasti bogatih energentima i sirovinama, kojima su zemlje azijskog pacifika deficitarne i plaćaju visoku ekonomsku i političku cenu za njih. U XXI veku će ekonomski progres uticati na prateći rast tražnje za prirodnim bogatstvima kojih na raspolaganju ima sve manje, naročito unutar suverenih granica azijsko-pacifičkih sila. Tu se otvara mogućnost za razvijanje ekonomske razmene fantastičnih razmera. U aktuelnom periodu Rusija postepeno razvija saradnju sa azijsko-pacifičkim silama na obostranu korist. Može se pretpostaviti da će Rusija na duži rok sticati značajnu dobit prodavanjem prirodnih bogatstava i da će ta saradnja biti stabilna ukoliko Rusija opreznom politikom ne dozvoli da se regionalni bezbednosni problemi „preliju“ i na njenu teritoriju i odnose sa regionalnim silama. NBAE u kontekstu ovog procesa predstavlja način da Rusija obezbedi stabilnost iza svojih leđa, u slučaju da bude morala da aktivira značajni deo svojih bezbednosnih kapaciteta za rešavanje sukobljenosti u Azijsko-pacifičkom regionu.

Četvrti proces koji utiče na bezbednosnu situaciju u Rusiji i njenom okruženju jeste *promena demografske strukture u dalekoistočnim federalnim jedinicama Ruske Federacije*. Ovaj proces utiče na to kakav će biti mogući efekat paralelnog razvoja pojedinih zemalja azijskog Pacifika i masovno doseljavanje kineskog stanovništva na prirodu i intenzitet bezbednosnih pretnji po rusku nacionalnu bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet.

Na poslednjem popisu stanovništva (2002. godine) u Rusiji je živelo svega 34 577 osoba kineske nacionalnosti.¹³ Međutim, druge procene govore o milionskom kineskom žvlju koji migrira u gradove i okolinu Vladivostoka, Usurijska, Habarovska itd.¹⁴

Bez obzira na to koja je tačna stopa migracije u ruske dalekoistočne federalne jedinice, ostaje mogućnost da se na duži rok na ovim teritorijama naseli milionsko stanovništvo. Među tim novonaseljenim milionskim stanovništvom (u nekadašnjoj Spoljnoj Mandžuriji) koje je svesno svog kineskog porekla, kineska država će moći da održava saradnju sa brojnim kineskim stanovništvom lojalnim kineskoj državi i tako po potrebi koristi različita sredstva za uticaj na Rusiju. Ovde se ne tvrdi da će Kina tu svoju mogućnost koristiti, već se ta mogućnost prihvata kao postojeća. Usled takve mogućnosti, opstajace i pretnja po rusku nacionalnu bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet. Tema ovog rada nisu strateški odnosi Ruske Federacije i Narodne Republike Kine, ali je u svrhu uočavanja mere u kojoj Rusiji može biti važno da razvija saradnju u okviru NBAE-a, bilo potrebno navesti tu činjenicu.

Druga grupa glavnih spoljnopolitičkih ciljeva Rusije proklamovanih u „Konceptu“ glasi: „da stvori povoljne spoljne uslove za modernizaciju Rusije, transformaciju privrede duž linija inovacije, rast životnog standarda, konsolidaciju društva, jačanje temelja konstitucionalnog sistema, vladavinu prava i demokratskih institucija, ostvarivanje ljudskih prava i sloboda i kao posledicu toga, osigura konkurentnost zemlje u globalizovanom svetu“.¹⁵ Unutar druge grupe ciljeva mogu se prepoznati dve podgrupe od kojih je jedna ekonomska, a druga politička. Njihovo ispunjenje treba da ojača Rusiju i tako pomogne u osiguranju bezbednosti zemlje.

Uslov za konkurentnost Rusije u globalizovanom svetu jeste njena modernizacija. Zarad dostizanja modernizacije Rusija treba da obezbedi optimalne „spoljne uslove“ tj. da dalje razvija svoju ekonomsku saradnju sa svetom a naročito sa Evropom, koja je njen „glavni trgovinski, ekonomski i spoljnopolitički partner“.¹⁶ Takođe, uočena je potreba za jačanjem inovacije kao dela proizvodnog procesa. Postojeća ekonomska struktura u Ruskoj Federaciji je takva da je naučno intenzivna proizvodnja neznatno zastupljena u komercijalnim granama, u odnosu na njenu zastupljenost u najrazvijenijim ekonomijama. Za zemlju koja je globalni predvodnik u pojedinim oblastima razvoja kosmičkih istraživanja i sofisticiranog naoružanja se ne može reći da je tehnološki zaostala. Međutim, tehnološka

¹³ Russian Census, Federal Service of State Statistics, http://www.perepis2002.ru/ct/html/TOM_04_01.htm, 20/01/2010.

¹⁴ Overseas Compatriot Affairs Commission, The ranking of ethnic Chinese population, <http://www.ocac.gov.tw/english/public/public.asp?selno=1163&no=1163&level=B>, 20/01/2010.

¹⁵ “Foreign policy concept of the Russian Federation”, Oficijalni sajt predsednika Ruske Federacije, <http://eng.kremlin.ru/text/docs/2008/07/204750.shtml>, 20/01/2010.

¹⁶ Ibid.

baza razvijene nacionalne privrede zahteva i razvoj autonomne komercijalno-tehnološke baze, kao i obimniju saradnju sa drugim konkurentnim privredama globalizovanog sveta.

U cilju modernizacije privrede i konkurentnosti zemlje, Rusija razvija saradnju sa komercijalno-tehnološki razvijenim državama i korporacijama, najviše iz EU. Ekonomska kompatibilnost i relativna blizina Ruske Federacije i razvijenih zapadnoevropskih privreda se koristi tako da sa jedne strane EU nudi: investicije, slobodni kapital, komercijalnu tehnologiju, rezultate dobijene u sektoru istraživanja i razvoja, tržište za ruske energente i sirovine, dok Rusija nudi pomenute energente i sirovine, nezasićeno tržište potrošnih dobara, velike infrastrukturne projekte i u poslednje vreme i investicije. Međutim, ekonomska saradnja Rusije i EU, naročito na polju energetike, u bitnoj meri je opterećena političkim odnosima Rusije i grupe istočnoevropskih zemalja. Odnosi Rusije i pojedinih istočnoevropskih režima predstavljaju smetnju i za proces formiranja NBAE. Budućnost bezbednosne arhitekture teritorije između Vankuvera i Vladivostoka biće uslovljena rešavanjem spornih bezbednosnih pitanja na teritoriji između Varšave i Voronježa što je jedan od zahtevnih zadataka koji stoje pred kreatorima NBAE-a.

Navođenjem političkih kriterijuma čijim bi dostizanjem Rusija unapredila svoju konkurentnost, kreatori „Koncepta“ su učinili dve stvari: prihvatili su zapadnu tradiciju „dobre uprave“ i priznali da postojeće stanje u tom domenu u Rusiji nije na zavidnom nivou.¹⁷ Tokom devedesetih godina prošlog veka bilo je pokušaja da se iz haotičnog stanja izazvanog raspadom SSSR-a oformi nov politički poredak zasnovan na pomenutim kriterijumima. Ti pokušaji nisu urodili plodom. Da li je glavni razlog za to u donekle poslušničkom duhu nacije, želji Kremlja za obnovom apsolutizacije, nedostatku istrajnosti zapadnih demokratija u nametanju ovog modela usled prevage realpolitičkih nad opštečovečanskim potrebama, ili strahu međunarodne zajednice od toga da Rusija ne sklizne u potpunu anarhiju obogaćenu nuklearnim mogućnostima, ovde nije tema. Ovde je važno to da određene karakteristike političkog sistema Ruske Federacije odstupaju od kriterijuma navedenih u „Konceptu“ i da to predstavlja kamen spoticanja u razvoju poverenja između partnera u okviru NBAE.

Ovaj problem je izmešten u stranu argumentom da zapadni partneri ne mogu istovremeno osuđivati Rusiju zbog manjkavosti njenog političkog sistema i prećutkivati kršenja ljudskih prava nacionalnih manjina unutar EU (pod čime se podrazumeva politika estonske države prema građanima ruske nacionalnosti). Ovaj argument jeste zasnovan na očiglednim činjenicama, ali on problem nepoverenja u ruske političke mehanizme ne

¹⁷ Misli se na koncept „dobre uprave“ čija razrada se može naći na sajtu „Ekonomska i socijalna komisija Ujedinjenih nacija“, videti: United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific, <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp>, 20/01/2010.

rešava, već ga stavlja u stranu što može prouzrokovati probleme u daljem procesu formiranja NBAE i saradnje u okvirima relativno integrisane strukture kakvu bi NBAE trebalo da predstavlja. Takođe, u Centralnoj Aziji egzistiraju politički sistemi koji značajno odstupaju od ustanovljenih demokratskih principa „dobre uprave“. Ti sistemi nisu kritikovani od strane najvećih zemalja između Vankuvera i Vladivostoka u periodima u kojima su vodili odgovarajuću spoljnu politiku. Pitanje demokratizacije istočnog dela NBAE-a (i pojedinih zemalja unutar EU) biće problem kojem će kreatori NBAE-a morati da se posvete tokom procesa formiranja NBAE, ili će on ostati da stvara posledice. Sa druge strane, bitna činjenica koja olakšava rešavanje ovog problema glasi da sve zemlje između Vankuvera i Vladivostoka prihvataju osnovne tradicije „dobre uprave“ i da nijedna od njih ne dela na stvaranju drugačijeg – konkurentskog političkog poretka.

Treća grupa glavnih spoljnopolitičkih ciljeva Rusije je proklamovana sledećim iskazom: „Da utiče na globalne procese tako da osigura stvaranje pravednog i demokratskog svetskog poretka, zasnovanog na zajedništvu pri rešavanju međunarodnih problema i supremaciji međunarodnog prava, pre svega Povelje UN, kao i odnosima ravnopravnog partnerstva među državama sa centralnom i koordinativnom ulogom UN kao ključne organizacije za vođenje međunarodnih odnosa koja poseduje jedinstveni legitimitet.“¹⁸ Prvo što se može uočiti je to da Rusija smatra da je postojeći svetski poredak nedemokratski, nepravedan i da ga treba promeniti. Navedene zamerke obuhvataju: odsustvo zajedništva, nepoštovanje međunarodnog prava i međunarodnog institucionalnog poretka sa UN na čelu, kao i nepostojanje ravnopravnih partnerskih odnosa među državama. Rуска Federacija sebi proklamuje ulogu jednog od predvodnika borbe za postizanje željenih promena. Inicijativa da se ostvare promene bezbednosnih odnosa između Vankuvera i Vladivostoka je deo ruske politike koji je povezan sa ruskom kritikom postojećeg svetskog poretka.

Inicijativa da se formira NBAE-a pokušaj je Rusije da stvori nov poredak među državama i narodima koji naseljavaju Evropu, Severnu Ameriku i Severnu i Centralnu Aziju. Na ovim teritorijama se prostire sfera primarnih interesa Ruske Federacije, dok se saradnja sa političkim subjektima iz drugih regiona odnosi uglavnom na postizanje ciljeva koji su u funkciji interesa vezanih za Rusiju i njoj susedne teritorije na kojima želi da igra dominantnu ulogu. Kritika manjkavosti postojećeg svetskog poretka je skup javno iskazivanih stavova Rusije upućen najviše u pravcu SAD-a i NATO-a. Treća grupa glavnih ciljeva je u bliskoj vezi sa petom grupom koja glasi: „da iznalazi dogovore i podudarne interese sa drugim državama i međunarodnim udruženjima u procesu nalaženja rešenja za zadatke koji su u skladu sa ruskim nacionalnim prioritetima, da ustanovljava, na toj bazi, sistem bilateralnih i multilateralnih partnerstava sa ciljem osiguranja stabilnosti međunarodne pozicije zemlje u uslovima

¹⁸ „Foreign policy concept of the Russian Federation“, Oficijalni sajt predsednika Ruske Federacije, <http://eng.kremlin.ru/text/docs/2008/07/204750.shtml>, 20/01/2010.

nestalnosti međunarodnih politika.“¹⁹ Rusija želi partnere sa kojima će moći da razvija odnose u duhu saradnje i poštovanja postignutih dogovora.

NBAE bi trebalo da zameni dosadašnje relativno fleksibilne političke dogovore država između Vankuvera i Vladivostoka u pravcu *pravno obavezujućih dogovora* čiji bi osnov bio u zajedničkom dokumentu koji reguliše „evropsku“ bezbednost. Tako bi odnosi potpisnica bili određeni novim principima, saradnja bi bila olakšana, poštovanje dogovora izvesnije a ponašanje potpisnica predvidljivije. Sa druge strane, moguće je da bi približavanjem zemljama čije je tumačenje međunarodnog prava do sada oštro kritikovala, Rusija zauzela jedan relativno proaktivniji i kompromisu naklonjeniji stav u daljem razmatranju ovog pitanja.

Četvrta i šesta grupa ciljeva proklamovanih u „Konceptu spoljne politike Ruske Federacije“ međusobno su povezane i u bliskoj vezi su sa pitanjem formiranja NBAE-a. One glase: „Da promoviše dobre susedske odnose sa pograničnim državama, da pomaže pri odstranjivanju postojećih legala tenzija i konflikata u regionima susednim Ruskoj Federaciji i ostalim regionima, kao i da sprečava nastanak novih“ i „da osigura obuhvatnu zaštitu ruskih građana i sunarodnika u inostranstvu.“²⁰ Jedna od glavnih zamerki Rusije na postojeću bezbednosnu strukturu između Vankuvera i Vladivostoka tiče se stvaranja, održavanja i neuspeha u otklanjanju uzroka za pojavljivanje većeg broja regionalnih konflikata, naročito u južnom pojasu NBAE-a (na crnomorskom, kavkaskom i balkanskom području).

Regionalni konflikti u neposrednom susedstvu Rusije pogoršavaju njene odnose sa EU i NATO, komplikuju projektovanje ruskog ekonomskog i energetskog uticaja na teritorije južnog pojasa NBAE-a i onemogućavaju stabilizaciju prostranstava sa kojih ruska nacionalna bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet mogu biti direktno ugrožavani. Među zemljama OEBS-a je prepoznat zajednički interes za pacifikovanjem trusnih područja obuhvaćenih NBAE-om i proces regulisanja bezbednosne saradnje treba značajno da doprinese tom cilju. Ruski predlog pravno obavezujućeg „Evropskog bezbednosnog sporazuma“ (u članu 5, tačka 3) podrazumeva mogućnost potpisnica da po svojoj želji učestvuju u procesu rešavanja bezbednosnih problema za koje procene da se tiču i njihove bezbednosti.²¹ Taj mehanizam treba da zameni dosadašnje brojne partikularne konferencije i forume u kojima su bezbednosna pitanja razmatrana u skladu sa interesima pojedinih zemalja i organizacija.

Na kraju se nalaze sedma i osma grupa glavnih spoljnopolitičkih ciljeva Rusije: „da promoviše širom sveta objektivnu sliku o Ruskoj Federaciji kao o demokratskoj državi posvećenoj socijalno orijentisanoj tržišnoj ekonomiji i nezavisnoj spoljnoj politici“ i „da promoviše i propagira u stranim

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

zemljama, ruski jezik i kulturu ruskih naroda, stvarajući jedinstveni doprinos civilizacijskoj i kulturnoj različitosti savremenog sveta i da razvija međucivilizacijska partnerstva“. Ruska Federacija je imala problem da se oslobodi negativnog imidža SSSR-a kao sistema u kojem država ugrožava svoje susede i vrši teror nad svojim stanovništvom koje je obespravljeno i osiromašeno. Takođe, i vodeći svetski mediji su doprinosili opstanku ovakvog imidža Rusije nakon hladnog rata.

Iniciranje promena postojeće bezbednosne strukture u pravcu saradnje i eliminisanja regionalnih konflikata i bezbednosnih pretnji između Vankuvera i Vladivostoka doprinosi jačanju Rusije tako što umanjuje njenu odgovornost za postojeće sukobljenosti pred međunarodnom zajednicom. To doprinosi stvaranju željenog imidža o demokratskoj zemlji sa kojom je lakše sarađivati u političkim pitanjima, u kojoj je bezbednije investirati, čije se nove inicijative mogu prihvatati sa manje skepse, koja predstavlja progresivnu i miru posvećenu zemlju itd. Bez obzira na ishod procesa NBAE, status inicijatora poboljšava imidž ruske države u inostranstvu i posredno popularizuje zemlju.

Zaključno razmatranje

Analizirajući spoljnopolitičke ciljeve Ruske Federacije i stavljajući te ciljeve u kontekst procesa formiranja NBAE, može se zaključiti da NBAE kao specifičan skup vrednosti, mehanizama i institucija koje uređuju odnose zemalja između Vankuvera i Vladivostoka, *daleko više pogoduje nacionalnim interesima Rusije* od postojeće bezbednosne strukture predmetnog prostora. Stvaranjem željene NBAE Rusija bi: unapredila svoju nacionalnu bezbednost, teritorijalni integritet i suverenitet, pretpostavke za modernizaciju zemlje, učinila odnose sa zapadnim partnerima predvidljivijim a njihovu politiku približila ruskim interesima, ojačala sebe i svoje kapacitete pred mogućim različitim bezbednosnim implikacijama razvoja Azijsko-pacifičkog regiona, poboljšala međunarodni imidž zemlje, itd.

Složenost postojeće strukture i mnogobrojnost suprotstavljenih interesa zemalja između Vankuvera i Vladivostoka onemogućava aktere da do dogovora o NBAE dođu brzo i ishod samog procesa čine neizvesnim. Međutim, *i bez obzira* na to da li će do bitnih promena na polju bezbednosne arhitekture Evrope uopšte doći, Rusiji je u nacionalnom interesu da ostane u ulozi glavnog inicijatora promena postojeće bezbednosne strukture. Iniciranjem formiranja NBAE Rusija: poboljšava svoj međunarodni imidž, olakšava zapadnim partnerima odupiranje pritiscima za zaoštavanjem odnosa sa Rusijom, učvršćuje važnu ekonomsku saradnju sa razvijenim evropskim privredama i vojnu saradnju u borbi protiv terorizma, itd.

Iako je ishod procesa formiranja NBAE neizvestan, izvesno je da će proces opstati i trajati relativno dugo. EU je takođe, pored Rusije, važno rešavanje regionalnih konflikata na balkanskom i kavkaskom području, kao i razvoj postojeće energetske saradnje sa Rusijom. Takođe, vodeće evropske zemlje izvesno uviđaju da bi ekonomsko i bezbednosno otuđivanje Rusije

od Evrope ovu prvu primoralo da svoje raznovrsne mogućnosti uticaja na evroazijske procese unapređuje kroz bližu saradnju sa azijskim zemljama. SAD su činilac procesa NBAE koji ima relativno manje razloga za nezadovoljstvo postojećom bezbednosnom strukturom područja između Vankuvera i Vladivostoka. Međutim, SAD izvesno uviđaju meru u kojoj je proces saradnje u okviru NBAE bitan njihovom najvažnijem savezniku, EU kao i sve važnijem savezniku u borbi protiv globalnog terorizma, Rusiji. Iako se može pretpostaviti da interes za uspeh procesa formiranja NBAE nije u istoj meri prepoznat u svim zemljama između Vankuvera i Vladivostoka, može se reći da *interes za nadziranje i uticaj na ishod ovog započetog procesa učestvovanjem u njemu, jeste.*

Proces daljeg formiranja NBAE pred sobom ima brojne prepreke koje će otežavati donošenje kompromisnih rešenja na planu regulisanja odnosa i ustanovljavanja zajedničkih vrednosti, mehanizama i institucija. Neke od njih su: postojeća sukobljenost zemalja između Vankuvera i Vladivostoka, veliki uspeh NATO-a da tokom 60 godina garantuje i očuva bezbednost svojih članica, nepoverenje zapadnih partnera u demokraciju političkih sistema istočnog dela NBAE, uticaj približavanja zemalja između Vankuvera i Vladivostoka na njihove odnose sa zemljama izvan NBAE itd. Sa druge strane, proaktivnim akterima NBAE-a na raspolaganju stoje: razrade fantastičnih mogućnosti koordiniranih kapaciteta prostranstva unutar NBAE-a u domenima vojne, političke, ekonomske, ekološke i socijetalne bezbednosti, relativna kulturno-civilizacijska homogenost većine zemalja NBAE, integracijski potencijali zajedničke borbe protiv terorizma, potreba za dubljim umrežavanjem u azijsko-pacifičke odnose u XXI veku, činjenica da se okvir za raspolaganje bogatstvima Arktika stvara u krugu zemalja koje su obuhvaćene procesom NBAE, itd...

Bibliografija

1. "Constitution of Russia" 4. poglavlje, član 80, tačka 3, Oficijalni sajt predsednika Rusije, <http://eng.kremlin.ru/articles/ConstEng4.shtml>, 20/01/2010.
2. Dmitry Anatolyevich Medvedev, Speech at Meeting with German Political, Parliamentary and Civic Leaders, http://eng.kremlin.ru/speeches/2008/06/05/2203_type82912type82914type84779_202153.shtml, 20/01/2010.
3. Dora Bakoyannis, OSCE Press release, <http://www.osce.org/item/38493.html>, 20/01/2010.
4. "European Security Treaty" draft, Oficijalni sajt predsednika Ruske Federacije, <http://eng.kremlin.ru/text/docs/2009/11/223072.shtml>, 20/01/2010.
5. "Foreign policy concept of the Russian Federation", Oficijalni sajt predsednika Ruske Federacije, <http://eng.kremlin.ru/text/docs/2008/07/204750.shtml>, 20/01/2010.
6. "Ministerial Declaration on the OSCE Corfu Process", oficijalni sajt OEBS-a, http://www.osce.org/documents/cio/2009/12/41848_en.pdf, 20/01/2010.

7. Overseas Compatriot Affairs Commission, The ranking of ethnic Chinese population, <http://www.ocac.gov.tw/english/public/public.asp?selno=1163&no=1163&level=B>, 20/01/2010.
8. Russian Census, Federal Service of State Statistics, http://www.perepis2002.ru/ct/html/TOM_04_01.htm, 20/01/2010.
9. Slavomir Milosavljević, Ivan Radosavljević, *Osnovi metodologije političkih nauka*, Službeni glasnik, Beograd, 2003.
10. William Horsley, NATO wary of Russian treaty plan, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7861248.stm>, 20/01/2010.

Nikola Marić

THE INITIATIVE FOR ESTABLISHMENT OF "NEW SECURITY ARCHITECTURE OF EUROPE" AS A PART OF THE RUSSIAN FEDERATION'S FOREIGN POLICY

ABSTRACT

This article analyzes Russian Federation's initiative for the establishment of the New Security Architecture in Europe. It is trying to identify the "place" of this initiative in Russia's foreign policy. The initiative was made public in June 2008 and since then it has been a part of the overall consideration of political and academic factors between Vancouver and Vladivostok. The author concludes that the Russian Federation has a strong and long reaching interest for success of the initiative, what would significantly put forward almost every group of Russia's foreign policy objectives. Furthermore, the author finds that the continuation of this process alone has a positive impact on Russia's foreign policy.

Key words: New Security Architecture in Europe, initiative for establishment of NSAE, Russia's foreign policy interests.